

ALLEENSTAANDE OUDERS: THEY CAN DO IT!

(MAAR EEN DUWTJE IN DE RUG IS WELKOM)

Alleenstaand, een woord dat vandaag op meer en meer mensen van toepassing is. In 2016 bestond één op de drie Belgische huishoudens uit één persoon (1.657.718 huishoudens, volgens de FOD Economie). Volgens de prognoses van het Federaal Planbureau zullen deze singles in 2061 maar liefst de helft van de huishoudens uitmaken. Vooral de vergrijzing speelt hier een grote rol: door de hogere levensverwachting van vrouwen wonen zij na hun tachtig jaar vaak alleen. Bij de eenpersoonshuishoudens tellen we ook steeds meer mannen tussen 25 en 50 jaar. Dat houdt verband met de stijging van het aantal eenoudergezinnen: de kinderen van gescheiden ouders zijn het vaakst gedomicilieerd bij de moeder (eenoudergezin), de vader woont alleen (eenpersoonshuishouden).

In 2016 was één op de tien huishoudens zo een eenoudergezin, oftewel 478.603 huishoudens. Daar komen over 45 jaar 130.000 eenoudergezinnen bij. Het aantal eenoudergezinnen komt overeen met het aantal ouders bij wie de kinderen gedomicilieerd staan, vaak gaat het dus om de moeder. Maar deze kinderen kunnen natuurlijk ook deeltijds opgevangen worden door hun vader. Het werkelijke aantal alleenstaande ouders is dus in de praktijk hoger dan het aantal eenoudergezinnen.

Ouders die er alleen voor staan krijgen te maken met heel wat drempels. Zo worden zij in de eerste plaats geconfronteerd met een beperkt gezinsinkomen. Ook ontvangen gescheiden ouders vaak te weinig alimentatiegeld. Een betaalbare woning kopen is dus zeer moeilijk. Daarnaast blijkt een loopbaan met de zorg voor de kinderen combineren, veelal geen sinecure. Velen lijden dan ook aan stress en oververmoeidheid. Flexibele werkuren, maatregelen zoals tijdskrediet en een ruim aanbod

aan kinderopvang zijn mogelijke oplossingen voor dergelijke problemen. Helaas zijn niet al deze oplossingen op maat van alleenstaande ouders.

Kinderen in je eentje opvoeden verloopt dus ongetwijfeld niet zonder slag of stoot. Dat bewijzen ook studies en recente berichten in de media. Nu meer en meer ouders er alleen voor staan, is het echter aangewezen om niet te focussen op wat moeilijk gaat, maar om te vertrekken vanuit de sterktes van deze single moeders en vaders. Uiteindelijk slagen ze er immers in om én voltijds te werken én hun kinderen groot te brengen.

Deze vaststellingen vormden de aanleiding van dit onderzoek. Lore De Smet, studente in de masteropleiding Gender en Diversiteit en in het voorjaar van 2017 stagiaire bij **zij-kant**, voerde enerzijds een literatuurstudie en anderzijds een kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van alleenstaande ouders in Vlaanderen en Brussel. Ze interviewde hiervoor zes alleenstaande ouders, vrouwen en mannen, in verschillende situaties. Vijf van hen zijn gescheiden, één koos bewust voor het alleenstaand ouderschap.

In dit onderzoek wordt gefocust op de verwezenlijkingen van deze ouders. Dit impliceert uiteraard geenszins dat er geen aandacht kan uitgaan naar wat moeilijker loopt, maar door de positieve kant te belichten wordt afgestapt van het idee dat alleenstaande ouders slachtoffers zijn. Zij beschikken immers over een stevige dosis zelfstandigheid, creativiteit en handelingsvermogen.

Vanuit de bevindingen uit de literatuurstudie en de interviews worden in dit onderzoek beleidsaanbevelingen geformuleerd. Hiermee ijvert **zij-kant** voor een verbetering van de positie van alleenstaande ouders, opdat zij ondersteund worden in hun coping-strategieën en hun sterktes volop kunnen ontplooiën.

DEEL I: They can do it!

In dit eerste deel van het onderzoek worden de voornaamste bevindingen uit de interviews belicht, aangevuld met inzichten uit de literatuur.

Een belangrijke voorafgaande vaststelling is dat alleenstaande ouders geen homogene groep vormen. Onder deze paraplu-term vinden we immers moeders en vaders terug die na een scheiding of een overlijden alleen met de kinderen achterbleven. Er zijn de eenoudergezinnen, dit zijn de ouders bij wie de kinderen gedomicilieerd staan en die hen dus een 'hoofdthuis' bieden, en er zijn de eenpersoonshuishoudens, waarbij alleenwonende ouders hun kinderen deeltijds opvangen. Tot slot zien we steeds meer bewust alleenstaande ouders, die een kind verkozen boven een relatie. De reden van het alleenstaand ouderschap leidt tot heel andere ervaringen (Valgaeren, 2008).

Lore De Smet ging in het voorjaar van 2017 in gesprek met zes alleenstaande ouders, met zes verschillende achtergronden.

Lode Vanmeenen (43) kwam er alleen voor te staan na een echtscheiding. De voltijds werkende veertiger heeft twee kinderen van zes en elf jaar en trof een co-ouderschapsregeling met zijn ex-vrouw. Hij betaalt alimentatiegeld en ziet zijn dochters om de twee weken in het weekend en op woensdag. Als ze op bezoek komen, woont Lode bij zijn moeder in.

Annemie Verbeiren (51) heeft een echtscheiding achter de rug. Haar ex-partner liet haar zitten met een berg schulden toen hun zoon twee jaar was. Sindsdien dook hij slechts sporadisch op, Annemie heeft nooit alimentatiegeld ontvangen. Wel heeft ze steeds veel hulp gekregen van haar moeder en schoonmoeder. Annemie werkt voltijds al leerkracht, haar twintigjarige zoon zit momenteel op kot. Voor een studietoelage verdient ze net te veel.

Tatjana Scheck (42) zorgt eveneens in haar eentje voor haar drie kinderen (zeven, tien en dertien jaar). Ze scheidde van haar man toen ze zwanger was van haar jongste. De kinderen zien hun vader slechts af en toe, en sporadisch betaalt hij onderhoudsgeld. Als hoofd van een vioolschool en OCMW-raadslid heeft Tatjana meer dan een voltijdse job, maar ze kan terugvallen op een breed sociaal netwerk.

Andy Vermaut (40) en zijn ex-partner troffen geen alimentatieregeling na hun breuk. Andy heeft het exclusieve hoederecht over zijn dochter van negen jaar. Het meisje ging even naar een pleeggezin, omdat Andy een zware rugoperatie moest ondergaan. Hij kan niet terugvallen op een breed netwerk. Ook heeft hij nog een zoon van drie jaar, die hij elke zondag ziet. Andy werkt eveneens voltijds en heeft een eigen woning.

Ellen Vandewiele (44) en haar partner gingen uit elkaar toen hun jongste dochter een peuter was. Sindsdien draagt Ellen voltijds de zorg voor haar dochters van intussen veertien en zestien jaar, en pendelt ze elke dag naar Brussel. Ze renoveerde zelf een huis, dat ze zal moeten afbetalen tot na haar pensioen. Ellen draagt zo goed als alle kosten van het huishouden zelf.

Els Verhaest (36) is de enige interviewee die er bewust voor koos om alleen een kind op de wereld te zetten en op te voeden. Haar dochter is twee jaar. Omdat de situatie gepland was, kon Els op voorhand rekening houden met de kosten en de logistiek van het alleenstaand ouderschap. Toch werkt ook zij voltijds omdat ze anders niet rondkomt.

1 Alleen gaat ook

“Alleen is maar alleen”, een vaak gehoorde boodschap. Alleenstaande ouders tonen echter aan dat alleen niet zonder meer alleen is. Ze bouwen een netwerk uit en bewijzen dat je ook als *single parent* heel wat kan verwezenlijken.

“De single moeder van nu behoeft geen medelijden. Zij is zelfbewust, heeft een uitgebreid netwerk opgebouwd en ze heeft tijd om haar haar te wassen en nog te föhnen ook. Hoewel dat laatste misschien weer iets te rooskleurig gesteld is. Want ofschoon een single moeder zichzelf niet zielig vindt en zeker niet zielig gevonden wil worden, moet ze in haar leven behoorlijk vaak 'jongleren op hoog niveau.’ (Kieft, M., in Trouw, 2004, 16 maart).

1.1 Positieve kanten voor de ouder

Alleenstaande ouder zijn is niet enkel kommer en kwel. Alle geïnterviewde ouders gaan de toekomst positief tegemoet, alhoewel ze vaak onzeker zijn. Uit de interviews bleek dat deze ouders ook heel wat voordelen zien aan hun situatie. Dit zijn de belangrijkste:

Waarden als zelfstandigheid en onafhankelijkheid dragen deze ouders hoog in het vaandel. “Je wordt *gedwongen heel zelfstandig te zijn, dat geeft eigenwaarde*”, vertelt een alleenstaande mama. Beslissingen nemen kan je alleen doen, je hoeft aan niemand verantwoording af te leggen. Ouders geven aan blij te zijn om hun leven de invulling te kunnen geven die zij verkiezen. Omdat je alles alleen moet zien te bolwerken, leer je ook loslaten, vertelt één ouder. De kinderen krijgen soms vroeger verantwoordelijkheid en blijven al eens een paar uurtjes alleen thuis.

Doordat ze met beperkte middelen moeten rondkomen, denken de geïnterviewde ouders oplossingsgericht en hebben ze een groot relativeringsvermogen. Daarnaast vergt het omgaan met een moeilijke financiële situatie creativiteit. Dat zien veel ouders als een pluspunt.

Economischer leven leidt bovendien ook tot ecologisch leven. “Alles op rommelmarkten kopen, niet op reis kunnen gaan, het positieve daaraan is dat je ecologische voetafdruk veel kleiner is. Dat vind ik een groot pluspunt.”

Opmerkelijk is het verschil tussen de voltijds alleenstaande ouders en de papa met een co-ouderschapsregeling. Deze vader is enthousiast over de flexibiliteit die bij deze regeling komt kijken. Wanneer de kinderen bij hun moeder zijn, kan hij immers volop voor zijn job gaan. Zo spaart hij overuren die hij opneemt om zich aan zijn kinderen te kunnen wijden wanneer zij bij hem zijn. Ouders die voltijds voor de zorg van de kinderen instaan, hebben deze flexibiliteit niet.

1.2 Positieve kanten voor de kinderen (volgens de ouder)

Vijf van de zes geïnterviewde ouders voeden hun kinderen alleen op, zonder inmenging van een (ex-) partner. Ze geven aan tevreden te zijn met deze situatie. Stabiliteit is, zeker voor de kinderen, een groot voordeel. De kinderen kunnen dan wel maar op één ouder terugvallen, de situatie is tenminste duidelijk. Geen ruzies tussen ouders is een belangrijk deel hiervan.

Sommige ouders geven aan dat hun kinderen zeer zelfstandig zijn. Daarbij plaatsen ze vaak de kanttekening dat ze moeten balanceren tussen kinderen verantwoordelijkheid geven en hen gewoon kind laten zijn. Deze kinderen zien ook wat hun ouders voor hen doen en appreciëren dat. Ze nemen de verantwoordelijkheid die ze krijgen dan ook meestal op.

Het op elkaar aangewezen zijn leidt tot slot vaak tot een open vorm van communiceren. Een mama haalt aan dat ze merkt dat haar kinderen mondig en kritisch zijn.

Alle alleenstaande ouders zeggen een goede band te hebben met hun kinderen. Ze zijn echter niet éénduidig over de invloed van het alleenstaande ouderschap op deze band. Eén mama is blij dat ze haar kind niet moet afgeven. Een andere respondent vertelt dat ze niet noodzakelijk een sterkere band heeft met haar kinderen omdat ze er alleen voor staat. Aangezien ze alle taken alleen moet opnemen, is er immers minder *quality time*. Alle ouders geven wel aan dat ze actief tijd willen maken voor hun kinderen, ook al is dit niet steeds evident.

2 Maar makkelijk is het niet altijd

Het is niet omdat alleenstaande ouders organisatietalenten zijn, dat alles altijd rozengeur en maneschijn is. Het alleenstaand ouderschap is nu eenmaal geen *walk in the park*.

2.1 Moeilijke kanten van het alleenstaand ouderschap

Zo goed als alle ouders moeten rondkomen met één loon en zitten financieel (erg) krap. Ze werken allen voltijds, uit noodzaak. Ook met deze voltijdse job blijft er immers weinig ruimte om te sparen. De respondenten geven aan dat dit hen bezorgd maakt voor de toekomst. Enkele respondenten hebben een huis gekocht, waarvoor ze een lening hebben die ze moeten afbetalen tot ze pensioengerechtigd zijn of zelfs langer. Maatregelen die de combinatie werk-gezin vergemakkelijken, zoals tijdskrediet, zijn veelal geen optie omdat het inkomen dan nog sterker vermindert. Dit wordt bevestigd in de literatuur (Kruyfhoofd, 2010).

Wat steunmaatregelen betreft, vallen de meeste respondenten boven de opgestelde inkomensgrenzen, waardoor ze op weinig tegemoetkomingen kunnen rekenen. Eén respondent verdient 50 euro bruto per jaar te veel om aanspraak te kunnen maken op een studietoelage voor haar kind. Wat alimentatie betreft, komt DAVO (Dienst voor alimentatievorderingen) niet tussen wanneer het maandelijks inkomen meer dan 1.800 euro bedraagt, te vermeerderen met 67 euro per kind (FOD Financiën, z.j.). Hierdoor glippen heel wat alleenstaande ouders door de mazen van het (vang)net.

Weinig vrije tijd komt ook in sommige interviews aan bod. Eén respondent vertelt dat er in haar vriendenkring weinig begrip was voor het feit dat ze niet altijd beschikbaar was en minder financiële middelen had, waardoor ze niet meer werd uitgenodigd. Een andere moeder lijdt onder het feit dat ze 's avonds en in de weekends non-stop bezig is met het huishouden, en dus weinig tijd heeft voor leuke momenten met haar dochters. Alle respondenten geven wel te kennen dat tijd voor zichzelf heel belangrijk is.

Verder blijkt het de respondenten zwaar te vallen dat ze opvoedingsvraagstukken alleen moeten oplossen. *“Beslissingen alleen moeten nemen, dat is soms heel eenzaam”*, vat een alleenstaande moeder samen. Hoewel het een voordeel is om niet alles te moeten overleggen, zijn sommige beslissingen moeilijker om alleen te nemen. Hierbij is de steun van vrienden en familie cruciaal.

Tot slot is het een uitdaging om voltijds te werken en te zorgen. Hierin is de leeftijd van de kinderen wel belangrijk. *“Jonge kinderen vragen meer zorg, pubers vragen een ander soort zorg”*, haalt een mama aan. Er is maar één persoon op wie de kinderen beroep kunnen doen en aan wie ze zich kunnen spiegelen. De aandacht moet verdeeld worden bij meerdere kinderen, en dat kan heel slopend zijn. Ook hier is een sociaal netwerk belangrijk, met het oog op andere rolmodellen.

2.2 Coping-strategieën, een positieve noot

Alleenstaande ouders gaan met deze moeilijkheden om door enkele coping-strategieën toe te passen. Omdat ze een beperkt budget hebben, moeten alleenstaande ouders creatief uit de hoek komen. Verschillende geïnterviewde ouders maken gebruik van gift- en freecyclegroepen op sociale media, waar ze gratis huisraad of kleren vinden. Ook door tweede- of derdehands te kopen sparen ze heel wat geld uit.

Enkele ouders vinden het belangrijk om ook geld opzij te houden voor kleine vakanties. Een sociaal netwerk is hierbij van groot belang. Sommige respondenten hebben vrienden of familie in het buitenland, waardoor ze goedkoop op reis kunnen gaan. Zoals een respondent aanhaalt: *“Ik vind reizen geen geldverspilling. Het is belangrijk om samen dingen te beleven”*. Alleenstaande ouders vinden dus ondanks de financiële moeilijkheden manieren om ook ruimte te maken voor ontspanning.

Om de combinatie tussen het werk en de zorg voor de kinderen te vergemakkelijken, besteden alleenstaande ouders opvoedkundige taken uit (Kruyfhoofd, 2010). Kinderopvang vinden is echter niet evident en deze opvang is vaak erg duur. De respondenten vallen dan ook vooral terug op hun sociaal netwerk. Sommige ouders geven aan ook financiële steun te krijgen van hun familie, bijvoorbeeld bij duurdere aankopen zoals een wasmachine. Voor sommige respondenten fungeren vrienden en de buurt als *extended family*.

Ouders hechten ook belang aan zelfzorg door af en toe tijd te maken voor vrijtijdsbesteding. Ook hierbij kan het sociaal netwerk een helpende hand bieden. Uit cijfers blijkt dat alleenstaande ouders slechts op enkele levensdomeinen minder participeren dan andere ouders. Het idee dat alleenstaande ouders geen tijd meer vinden voor vrije tijd blijkt dus niet zonder meer te kloppen. Alleenstaande mannen zouden meer participeren dan vrouwen en naarmate de ouder hoger is opgeleid, stijgt de participatiegraad (Pauwels, Moons, & Noppe, 2014).

De literatuur bevestigt ook het belang van een sterk sociaal netwerk waardoor alleenstaande ouders de moeilijkheden die bij hun situatie komen kunnen counteren. Een kanttekening is dat het sociaal netwerk van alleenstaanden vaak kleiner is, aangezien zij minder tijd hebben (Valgaeren, 2008; Beel, 2004). Uit de interviews blijkt dat de omvang van het sociaal netwerk inderdaad eerder beperkt is, wat niet wegneemt dat belangrijke steunfiguren aanwezig kunnen zijn.

Een andere mogelijke strategie om de combinatieproblematiek te verlichten, is het minder waarde toekennen aan bepaalde huishoudelijke taken. Door een lagere prioriteit te geven aan een immer netjes en opgeruimd huis, is er al wat druk van de ketel (Kruyfhoofd, 2010). Sommige ouders zouden huishoudelijke taken graag uitbesteden, maar dat kost vaak te veel geld.

3 Ook de samenleving moet mee

Niet alleen het sociaal netwerk, maar ook de brede samenleving is een belangrijke actor in het verhaal van alleenstaande ouders. De mentaliteit die binnen de samenleving heerst, heeft een impact op de leefwereld van deze ouders.

Het aantal eenoudergezinnen stijgt, maar toch is er vaak te weinig begrip voor de situatie van deze ouders. Onderzoeken focussen veelal op tekorten van eenoudergezinnen, in plaats van op sterktes en mogelijkheden. Dit bestendigt het idee dat eenoudergezinnen het moeilijk hebben. Nochtans zijn alleenstaande ouders vaak net heel veerkrachtig (Beel, 2004). Zijn eenoudergezinnen dus vooral het

slachtoffer van negatieve beeldvorming? Onderzoek toont in elk geval aan dat alleenstaande ouders vaak de indruk hebben dat mensen hun doen en laten sterk opvolgen. Vaak anticipeert de omgeving op problemen in dit soort gezinnen. Wanneer er effectief problemen opduiken, zoekt men de oorzaak veelal bij het ontbreken van een ouder. Uit onderzoek blijkt echter dat er geen significante verschillen zijn tussen het welbevinden en presteren van kinderen uit een- en tweeloudergezinnen. Het problematiseren van deze situatie is dus een verkeerd uitgangspunt en stigmatiseert deze gezinnen des te meer (Van Gelder, 2004).

Een geïnterviewde alleenstaande mama ondervond echter het omgekeerde fenomeen toen haar kind klein was: ze had het gevoel dat haar omgeving niet kon inschatten hoe moeilijk het voor haar was om financieel rond te komen, of om tijd vrij te maken. Ze ervoer dus veel onbegrip, en besluit: "mensen denken vaak vanuit hun eigen situatie".

Daarnaast hanteert de samenleving nog het ideaalbeeld van het klassieke gezin met een mama, papa en kindjes. De overheid kan in deze optiek heel wat betekenen. *"Heel veel ouders zijn gescheiden en dan hebben we het nog niet over nieuw-samengestelde gezinnen. Hoewel dit evident is voor de kinderen, is dit nog niet zo voor de samenleving"*, stelt een respondent. Eén mama anticipeert op de toename van het aantal singles en vindt dat we onze kinderen moeten leren hoe ze zelfstandig kunnen zijn. *"We moeten mensen klaarstomen om er alleen voor te staan, zodat ze dit wanneer nodig ook kunnen"*, stelt ze. Ze vindt dat de samenleving er nog te sterk van uitgaat dat iedereen een relatie wil.

4 Moeders versus vaders

Zoals hierboven reeds is aangehaald, is het combineren van de zorg voor de kinderen en een job geen sinecure. Volgens bepaalde literatuur worstelen vooral moeders met dit combinatieprobleem omdat ze meer gezinsgericht zouden zijn (Kruyfthoof, 2010), terwijl alleenstaande vaders een dergelijk conflict in mindere mate zouden ervaren. Het idee dat de moeder de primaire zorgfiguur is, leeft immers nog steeds, waardoor vrouwen meer druk zouden ervaren om bij hun kinderen te zijn (Kruyfthoof, 2010).

Van mannen wordt vooral professioneel engagement verwacht. Werkgevers hebben het anno 2017 nog steeds moeilijk met vaders die voor hun gezin kiezen. Volgens de literatuur zouden alleenstaande vaders hun arbeidsrol anders gaan invullen: ze gaan voor een job in plaats voor het maken van carrière (Kruyfthoof, 2010).

Alhoewel de geïnterviewde ouders niet lijken vast te zitten in traditionele rolpatronen, botsen ze wel degelijk op deze genderstereotiepe verwachtingen. De vaders konden wel rekenen op enige flexibiliteit binnen hun job. Zo maakt de vader met een co-ouderschapsregeling vele overuren wanneer de kinderen bij hun mama zijn. Op deze manier heeft hij meer tijd vrij wanneer hij de kinderen opvangt. Eén van de alleenstaande moeders gaf dan weer duidelijk aan dat ze zich soms schuldig voelt tegenover haar kinderen omdat ze zo vaak moet werken.

Genderverschillen bij het alleenstaand ouderschap bestaan dus enigszins, al vinden zij hun oorsprong vooral in de genderstereotiepe mentaliteit binnen de samenleving. Hoewel genderverschillen wat aandeel in de zorg betreft blijven bestaan, dagen tal van ouders deze ook uit. Alleenstaande ouders moeten immers alles alleen zien te managen, waardoor ze vaak tegelijk moeder en vader zijn. Uit de interviews bleek dat niet zozeer het geslacht van de ouder, maar wel de reden van het alleenstaande ouderschap een belangrijke impact heeft op de ervaring.

5 Bewust versus ongepland

Over het bewust alleenstaand ouderschap lopen de visies erg uiteen. Rien Crooij, gynaecoloog in het Medisch Centrum Kinderwens in Leiderdorp (Nederland): *“Wettelijk gezien mogen medici geen onderscheid maken in levensstijl bij de behandeling, maar sommigen vinden het alleenstaand ouderschap blijkbaar niet de juiste keuze”* (Crooij, R, in Nu.nl, 2015, 22 juli). Een psychologe geeft aan ouders te vragen naar steunfiguren binnen hun omgeving (Nu.nl, 2015). Dirk De Wachter, psychiater, stelt dat kinderen die opgroeien in eenoudergezinnen niet per definitie slechter af zijn dan kinderen uit een gezin met twee ouders. *“Alleenstaande mama’s – meestal zijn het toch de vrouwen die alleen voor de kinderen blijven zorgen - kunnen ook in netwerken zitten waarin ze hun kind verbondenheid leren”*, aldus De Wachter (Degryse, 2012).

Zijn er opmerkelijke verschillen tussen een bewust alleenstaande ouder en een alleenstaande ouder die door een relatiebreuk alleen komt te staan? Uit de interviews bleek in elk geval dat de bewust alleenstaande moeder op een andere manier met haar situatie omgaat. Omdat het alleenstaand ouderschap in dit geval een keuze is die zij op een bepaald moment heeft gemaakt, kon zij zich (financieel) voorbereiden en het ouderschap plannen. Ouders die alleen komen te staan door een stukgelopen relatie, hebben de keuze om alleen een kind op te voeden in die zin minder uitdrukkelijk genomen. De geïnterviewde alleenstaande moeder vindt daarom ook dat ze geen reden heeft tot klagen over financiële implicaties. Dit neemt natuurlijk niet weg dat ook ouders die ongepland hun kinderen alleen opvoeden erin slagen om op een positieve manier met hun situatie om te gaan, zoals hierboven reeds aangetoond.

DEEL II: Beleidsvoorstellen

Alleen opvoeden gaat ook. Hoewel het niet altijd makkelijk is, hanteren alleenstaande ouders bepaalde strategieën om moeilijkheden te overkomen. Uit hun ervaringen werden aanbevelingen gedestilleerd, die alleenstaande ouders verder versterken en emanciperen. De belangrijkste knelpunten zijn wonen, sociaal netwerk en financiën. Onderstaande beleidsvoorstellen spelen dan ook in op deze drie pijlers.

1 WONEN

Alle alleenstaande ouders ervaren het vinden van een betaalbare en degelijke woning als een struikelblok. *“Wat je aan huur betaalt, zou je moeten kunnen inbrengen in de belastingen, zoals bij een lening. Als je huurt, heb je geen enkel voordeel. Behalve de huursubsidie zijn er weinig fiscale voordelen”*, stelt een ouder. Eén mama zou, wanneer haar zoon het huis uit is, de bovenste verdieping graag als apart woondeel inrichten om zo een extra inkomen te genereren. Onderstaande voorstellen spelen in op de moeilijkheid om een degelijke woning te vinden en maken huren (of kopen) financieel interessanter.

1.1 Samenhuizen

Werk de fiscale en financiële nadelen van samenhuizen weg.

Gezien het tekort aan sociale woningen en de steeds strengere toegangscriteria voor deze woningen, vallen steeds meer alleenstaanden uit de boot. Op de privémarkt wordt de prijs die je voor autonomie betaalt erg hoog. Samenhuizing of co-housing kan een oplossing bieden. Onder deze paraplu-term bestaan verschillende woonvormen, waarbij steeds bepaalde ruimtes gedeeld worden. Op deze manier kunnen de kosten gedrukt worden. Helaas is er nog maar weinig regelgeving omtrent deze woonprojecten. Een artikel uit *Knack* van 12 april 2016 omschrijft de situatie in België op gevatte wijze: *“Vlaming is klaar voor cohousing, nu nog de overheid”* (Janssens, P. in De Vos, M., 2016, 12 april). Het Vlaamse regeerakkoord belooft hier echter werk van te maken:

“Ten gevolge van de beperkte ruimte waarover we in Vlaanderen beschikken en de evolutie in bevolking en gezinssamenstelling ontstaan er nieuwe woonvormen zoals samenwonen of co-housing. We werken eventuele administratieve hinderpalen verder weg. We monitoren het aanbod en de behoeften op een bovenlokale, regionale schaal.” (Vlaamse Regering, 2014, Regeerakkoord 2014-2019, pp. 58-59).

Het gebrek aan regelgeving (in de vorm van een specifiek samenwoningsstatuut) weerhoudt mensen er niet zozeer van een huis te delen, maar brengt wel nadelen met zich mee. Uitkeringsgerechtigde alleenstaanden kunnen immers aanspraak maken op een iets hogere tegemoetkoming dan samenwonenden. Samenhuizen beïnvloedt de uitkering dus negatief, tenzij de samenwonenden kunnen aantonen dat zij een afzonderlijk huishouden hebben. De criteria zijn echter niet eenduidig. Zo wordt een gezin niet als samenwonend beschouwd als het een eigen huurovereenkomst heeft, maar wel als samenwonend wanneer het sanitair of de deurbel worden gedeeld, of bij gezamenlijke inkopen.

Het delen van een huis beïnvloedt de belastingaanslag niet wanneer alleenstaanden een afzonderlijke belastingaangifte indienen. Wat fiscale voordelen betreft, kunnen bewoners van een

woongemeenschap echter enkele nadelen ondervinden, zoals met een hypothecaire lening of ecologische maatregelen zoals zonnepanelen bijvoorbeeld (Vluchtelingenwerk, z.j.).

1.2 Kangoeroewonen

Voorzie een wettelijk kader rond kangoeroewonen.

Bij kangoeroewonen maakt men twee aparte wooneenheden in één woning. Er kunnen gemeenschappelijke delen zijn, zoals een inkomhal en tuin, maar anders dan bij co-housing hebben de verschillende gezinnen meer private delen en minder gemeenschappelijke woonruimtes. Op deze gemeenschappelijke delen geldt een mede-eigendom, van de private delen zijn enkel de bewoners eigenaar. Natuurlijk kan deze vorm van wonen ook in een huurhuis: *“Wie eigenaar is van de woning speelt in principe geen rol. Beide partijen creëren een vrijwillige onverdeeldheid, een partij is eigenaar en de andere betaalt huur of beide partijen huren van een derde partij.”* (Bellemans, in Livios, 2017, 16 januari).

Omtrent kangoeroewonen bestaat vandaag reeds een wettelijk kader, zij het voor een beperkte doelgroep, namelijk om een hulpbehoevende of oudere persoon in huis te nemen. Deze woonvorm kan echter ook in het voordeel van alleenstaanden spelen. Zo kunnen zij in het huis van hun zus/broer/ouders wonen, waardoor ze meer sociaal contact en opvangmogelijkheden hebben.

“Apart, maar toch samen leven. Het klinkt mooi, maar we moeten realistisch zijn. Kangoeroewonen gebeurt toch vooral uit noodzaak” (Luyten, D., in Delrue, E., CD&V, 2015, 16 november). Kangoeroewonen biedt financiële en fiscale voordelen, maar in België zijn er nog heel wat drempels te overwinnen. Het Kadastraal Inkomen van een kangoeroewoning bepalen is niet éénvoudig, aangezien een woning tot op heden niet in loten kan opgedeeld worden op naam van verschillende gezinnen. In de huurwet staat bovendien nog niets over kangoeroewonen. Er zijn in Brussel wel al vzw's die kangoeroewoningen verhuren, maar de vraag blijft of stedenbouw dit als een één-of-meergezinswoning ziet. Meergezinswoningen mogen immers niet overal gebouwd worden. Wat zorgwonen betreft is er een positieve evolutie, maar het is aangewezen deze optie open te trekken voor andere doelgroepen (Kenniscentrum Woonzorg Brussel, z.j.).

2 SOCIAAL NETWERK

2.1 Opvoedingsondersteuning

Breng opvoedingsondersteuning naar (alleenstaande) ouders.

Alleenstaande ouders moeten alle opvoedingskwesties in hun eentje aanpakken. Of zoals een respondent aanhaalt: *“Opvoeden is niet steeds eenvoudig. Moet je naar de spoed of niet wanneer een kind zich pijn doet? Wat doe je met studiekeuzes, hoe ga je om met de zorgen van pubers? Beslissingen alleen moeten nemen, dat is soms heel eenzaam.”* Mensen die een sterk sociaal netwerk hebben, gaan bij vrienden of familie te rade wanneer ze worstelen met opvoedingsvragen. Niet alle alleenstaande ouders kunnen op een dergelijk netwerk rekenen. Voor deze ouders kan opvoedingsondersteuning hulp bieden, op voorwaarde dat deze hulp laagdrempelig is.

Opvoedingsondersteuning voorkomt problemen in de opvoedingssituatie (Kind & Gezin, z.j.). Het Centrum Kinderzorg en Gezinsondersteuning biedt hulp aan ouders met opvoedingsvragen. De drempel naar professionele hulpverlening blijft voor veel ouders echter te groot. Ondersteuning moet dus naar de ouders zelf gebracht worden in plaats van andersom. Door scholen aan te

moedigen om initiatieven op touw te zetten waarin ouders elkaar kunnen ontmoeten, kan de ondersteuning tot bij de ouder gebracht worden op een laagdrempelige en toegankelijke manier en plaats (Bartelink, & Verheijden, 2015).

2.2 Aanbod goedkope vrije tijd

Zet actief in op vrijetijdsparticipatie voor zowel ouder als kind en breng deze info tot bij de mensen.

Voltijds alleenstaande ouders hebben weinig vrije tijd. Daardoor is het voor hen minder evident om te participeren aan educatieve, culturele, sportieve of artistieke activiteiten. Bovendien komt bij vrije tijd vaak een prijskaartje kijken. Onderzoek van Coorevits (2002) heeft aangetoond dat weinig alleenstaande ouders cursussen volgen of meedoen aan andere betalende activiteiten, omdat ze anders inschrijvingsgeld én kinderopvang moeten betalen. Dit prijskaartje bemoeilijkt ook de toegang tot buitenschoolse activiteiten voor de kinderen van alleenstaande ouders.

Gezinnen die een beroep doen op het OCMW kunnen hier info inwinnen over een eventuele tussenkomst voor het inschrijvingsgeld van schoolreizen, de muziek- of kunstacademie, de sportclub en dergelijke (Thuiscompagnie, 2014). Ook ontstaan initiatieven op maat van alleenstaande ouders. Onder andere de Gezinsbond en Gezinssport Vlaanderen organiseren groepsreizen voor eenoudergezinnen, en ook enkele vzw's zoals Horizont bieden activiteiten aan. Deze uitstappen geven alleenstaande ouders de kans om ook op vakantie te gaan en zijn eveneens een verrijking voor het sociaal netwerk (Van Laere, 2014).

Door subsidiëring kunnen meer initiatieven worden opgestart en zullen meer alleenstaande ouders bereikt worden.

3 FINANCIËN: STEUNMAATREGELEN

3.1 Automatisering van steunmaatregelen

Pas verlaagde tarieven automatisch toe in opdat geen enkele rechthebbende ouder uit de boot valt.

Als alleenstaande ouder kom je in aanmerking voor een sociale toeslag per kind. De oudste of het enige kind ontvangt de leeftijdstoelage. Om deze toeslag te verkrijgen, moet een formulier voor inkomstenverklaring teruggestuurd worden naar het kinderbijslagfonds (Bond Moyson, z.j.). Ironisch genoeg vinden net de ouders die deze toeslag extra hard nodig hebben hun weg niet naar deze informatie. Alleenstaande ouders die instaan voor de zorg van de kinderen en dit combineren met een job, zijn door tijdsgebrek vaak niet op de hoogte van dergelijke maatregelen.

De toekenning van dit soort toeslagen moet automatisch verlopen, zonder een invulformulier, opdat gezinnen niet uit de boot zouden vallen omdat ze niet tot bij de juiste informatie geraken (De Meyer, Vrouwenraad, 2014).

3.2 Sociaal tarief nutsvoorzieningen

Geef alleenstaande ouders recht op het sociaal tarief bij nutsvoorzieningen, en houd hierbij rekening met het totale gezinsinkomen.

Het sociaal tarief is een tegemoetkoming die het betalen van elektriciteits- en gasrekeningen voor bepaalde groepen toegankelijker maakt. Dit gunstigere tarief is toegankelijk voor mensen die een tegemoetkoming krijgen van het OCMW, mensen die een persoon met een beperking of een inwonende oudere ten laste hebben en voor mensen die in een sociaal appartement wonen (FOD Economie, 2013). De overheid heeft echter weinig oog voor alleenstaande ouders, die eveneens moeilijkheden ervaren bij het betalen van de energiefacturen, zoals bleek uit alle interviews. Het is bovendien aangewezen om rekening te houden met het totale gezinsinkomen, al dan niet inclusief alimentatie, bij het bepalen van het tarief voor éénoudergezinnen.

3.3 Regeling omtrent onderhoudsgeld

Schaf het inkomensplafond om een beroep te kunnen doen op DAVO af.

Heel wat alleenstaande ouders kunnen niet steeds rekenen op het onderhoudsgeld dat hun ex-partner hoort te betalen. Zo'n 40% van de alimentatiegerechtigden ontvangt geen of weinig onderhoudsgeld (De Meyer, Vrouwenraad, 2014).

De Gezinsbond en de Vrouwenraad wijzen op het feit dat de inkomensgrens om beroep te kunnen doen op DAVO (Dienst voor alimentatievorderingen) te laag ligt. Alleenstaande ouders kunnen via DAVO voorschotten ontvangen wanneer de ex-partner het onderhoudsgeld niet of te laat betaalt. De dienst biedt ook hulp bij het invorderen van dit onderhoudsgeld.

De inkomensgrens werd weliswaar enkele jaren geleden reeds opgetrokken van 1.386 euro netto maandelijkse bestaansmiddelen naar 1.800 euro (verhoogd met 66 euro per kind ten laste), maar dit is nog steeds te weinig. Zo krijgen verschillende respondenten geen of onvoldoende alimentatie van hun ex-partner. DAVO is voor hen geen optie, aangezien zij allen een voltijdse job hebben en zich dus boven het inkomensplafond bevinden dat DAVO oplegt. Een afschaffing van deze grens zou deze ouders ten goede komen.

5.1 Promoten van tweedehandsaankopen

Zet in op milieuvriendelijke initiatieven die betaalbare alternatieven bieden voor de consument.

Beperkte financiële middelen leiden tot consuminderen. Alle geïnterviewde ouders kopen soms tweedehands materiaal in de Kringwinkel of maken gebruik van geef- en ruilinitiatieven. Dit doen ze uit noodzaak, al zagen enkelen hier ook de ecologische voordelen van in.

Sinds 2015 kan je in de Kringwinkel ecocheques gebruiken voor het aankopen van textiel, boeken, meubilair, houten speelgoed en fietsen (Kringwinkel, z.j.). Ecocheques zijn een extralegaal voordeel waarop geen belastingen moeten betaald worden. Het doel van deze cheques is het promoten van ecologische producten en diensten (Vlaamse Overheid, z.j.). Concreet betekent dit dat de Kringwinkel erkend wordt als milieuvriendelijk initiatief.

Het promoten en ondersteunen door de overheid van dergelijke initiatieven leidt tot een win-winsituatie, waarbij het brede publiek – en dus ook alleenstaande ouders - toegang heeft tot betaalbare alternatieven en er tegelijk ingezet wordt op een groter milieubewustzijn.

5.2 Nood aan overzichtelijke informatie

Voorzie kant-en-klare infobrochures met informatie over betaalbaar wonen, kinderopvanginitiatieven in de buurt en laagdrempelige vrijetijdsinitiatieven.

Alleenstaande ouders ervaren tijdsgebrek, waardoor ze niet altijd toekomen aan een adempauze. Ook financieel is hun situatie niet eenvoudig. Hoewel er initiatieven bestaan die hulp kunnen bieden, staan er heel wat administratieve beslommeringen in de weg. Bovendien hebben veel alleenstaande ouders geen weet van bestaande initiatieven, net omdat hen de tijd ontbreekt om zich hierover in te lezen of om opzoekwerk te doen.

Daarom is het aangewezen om de info tot bij de ouder te brengen, bijvoorbeeld in de vorm van infobrochures met een lijst van bestaande tegemoetkomingen en initiatieven op hun maat.

Referentielijst

Bartelink, C., & Verheijden, E. (2015). Wat werkt bij het versterken van het sociale netwerk van gezinnen? [Onderzoeksrapport]. Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut. Geraadpleegd via http://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Wat-werkt-publicatie/Watwerkt_Sociaalnetwerkversterken.pdf

Beel, V. (2004, 21 april). STOKVIS. Alleen, maar niet zielig. *De Standaard*. Geraadpleegd via <http://www.standaard.be/cnt/gp75ejg1>

Bellemans, W. (2017, 16 januari). Op naar een kangoeroewoning: Hoe pak je het aan? *Livios*. Geraadpleegd via <http://www.livios.be/nl/bouwinformatie/bouwen-verbouwen-of-kopen/duurzaam-wat-waarom-en-hoe/levenslang-wonen/op-naar-een-kangoeroewoning-hoe-pak-je-het-aan/>

Bond Moyson (z.j.). Kinderbijslag met sociale toeslag. In *Bond Moyson* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.bondmoyson.be/wvl/voordelen-advies/dienstverlening/Sociale-Dienst/Informatie-sociale-voordelen/Tegemoetkomingen/Pages/Kinderbijslag-sociale-toeslag.aspx>

Centrum Kinderzorg en Gezinsondersteuning [CKG]. (2017). Wat kost het? In CKG, Centrum Kinderzorg en Gezinsondersteuning [Webiste]. Geraadpleegd via <http://www.ckg.be/wat-kost-het.html>

Coorevits, L. (2002). *Tijd-ruimtegeografie van alleenstaande moeders in de rand van Gent* (Masterverhandeling, K.U. Leuven). Geraadpleegd via http://www.ethesis.net/geografie/geografie_besluit.htm

Crooi, R. (2015). Helft ziekenhuizen weigert ivf-behandeling aan alleenstaande vrouw. *Nu.nl*. Geraadpleegd via <http://www.nu.nl/gezondheid/4092607/helft-ziekenhuizen-weigert-ivf-behandeling-alleenstaande-vrouw.html>

Degryse, I. (2012, 24 december). 'We moeten leren weer een beetje ongelukkig te zijn'. *Knack*. Geraadpleegd via <http://www.knack.be/nieuws/mensen/we-moeten-leren-weer-een-beetje-ongelukkig-te-zijn/article-normal-75488.html>

Delrue, E. (2015, 16 november). Kangoeroewonen zit in de lift. *CD&V*. Geraadpleegd via <http://www.hildecrevits.be/nl/kangoeroewonen-zit-de-lift>

De Meyer, M., Vrouwenraad (2014, 17 oktober). Alleenstaande moeders: nood aan bescherming tegen armoede. *De wereld morgen*. Geraadpleegd via <http://www.dewereldmorgen.be/artikel/2014/10/17/alleenstaande-moeders-nood-aan-bescherming-tegen-armoede>

De Vos, M. (2016, 12 april). Vlaamse bouwheer: 'Vlaming is klaar voor cohousing, nu nog de overheid'. *Knack/Trends*. Geraadpleegd via <http://trends.knack.be/economie/immo/vlaamse-bouwheer-vlaming-is-klaar-voor-cohousing-nu-nog-de-overheid/article-opinion-690659.html>

FOD Economie (2013). Sociaal tarief voor elektriciteit en/of aardgas. In *FOD Economie? K.M.O., Middenstand en Energie* [Website]. Geraadpleegd via http://economie.fgov.be/nl/consument/Energie/Facture_energie/sociale_energiemaatregelen/sociaal_tarief_elektriciteit_aardgas/#.WP9WhNSLTIU

FOD Financiën (z.j.). Onderhoudsgeld en achterstallen opeisen. In *FOD Financiën* [Website]. Geraadpleegd via https://financien.belgium.be/nl/particulieren/gezin/onderhoudsgeld/davo/ik_ben_onderhoudsgerechtigde/onderhoudsgeld_en_achterstallen_opeisen

Gezinsbond (2016, februari). *Positie van eenoudergezinnen versterken: Beleidsvoorstellen van de Gezinsbond*. Geraadpleegd via <https://www.gezinsbond.be/Gezinspolitiek/standpunten/Documents/eenoudergezinnen.pdf>

Kenniscentrum Woonzorg Brussel (z.j.). Kangoeroewonen. In *Kenniscentrum Woonzorg Brussel* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.woonzorgbrussel.be/kangoeroewonen>

Kieft, M. (2004, 16 maart). Een overlevingsgids voor single moeders. Zelig zijn ze al lang niet meer, maar een goeie tip kan nooit kwaad. Met dank aan de Survival Kit. *Trouw*. Geraadpleegd via <https://www.trouw.nl/home/een-overlevingsgids-voor-single-moeders-zelig-zijn-ze-al-lang-niet-meer-maar-een-goeie-tip-kan-nooit-kwaad-met-dank-aan-de-survival-kit-~a2ac7f2a/>

Kind & Gezin (z.j.). Cijfers en rapporten: Opvoedingsondersteuning. In *Kind & Gezin* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/over-kind-en-gezin/opvoedingsondersteuning/>

Kringwinkel (z.j.). Betaal met Ecocheques in Kringwinkel. In *Kringwinkel* [Website]. Geraadpleegd via http://www.dekringwinkel.be/kw/nieuws/betaal-met-ecocheques-in-de-kringwinkel_114.aspx

Kruyfhoofd, M. (2010). *Solo Slim!? Loopbaanstrategieën van alleenstaande ouders* [Onderzoeksrapport]. Hasselt: UHasselt, UAntwerpen en Steunpunt Gelijkekansenbeleid. Geraadpleegd via <http://www.steunpuntgelijkekansen.be/wp-content/uploads/II.18-Solo-slim.pdf>

Pauwels, G., Moon, S., & Noppe, J. (2014). *Wie participeert niet? Deelname van alleenstaanden en alleenstaande ouders aan verschillende domeinen van het maatschappelijke leven* [Onderzoeksrapport]. Studiedienst Vlaamse Regering. Geraadpleegd via <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/wie-participeert-niet-deelname-van-alleenstaanden-en-alleenstaande-ouders-aan-verschillende-domeinen-van-het-maatschappelijke-1>

Samenhuizen (2015). Woningdelen, een aantrekkelijke en toegankelijke manier van wonen, ook binnen het huidig juridisch kader [Onderzoeksrapport]. Antwerpen: Samenhuizen en Provincie Antwerpen. Geraadpleegd via <http://www.samenhuizen.be/sites/default/files/samenhuizen%20onderzoek%2015%2009%202015%20provincie%20DEF.pdf>

Thuiscompagnie (2014). Het sociaal netwerk van gezinnen betrekken en verbreden [Onderzoeksrapport]. Limburg: Thuiscompagnie. Geraadpleegd via http://www.limburg.be/webfiles/thuiscompagnie/product/2014_draaiboek_hfdstuk04.pdf

Van Gelder, K. (2004, 18 juni). Vooroordelen over eenoudergezinnen. In VGK, *Pedagogiek in Praktijk* [Website]. Geraadpleegd via <http://www.pedagogiek.nu/vooroordelen-over-eeuoudergezinnen/100225>

Valgaeren, E. (2008). Alleenstaande ouders en hun arbeidsloopbaan [Onderzoeksrapport]. Hasselt: UHasselt SEIN en Steunpunt Gelijkekansenbeleid. Geraadpleegd via https://uhdspace.uhasselt.be/dspace/bitstream/1942/10469/1/Levensloopperspectief%20in%20het%20onderzoek%20naar%20alleenstaande%20ouders_elkevalgaeren.pdf

Van Laere, L. (2014, 22 januari). Groepsreizen voor alleenstaande ouders geven gezinnen nieuwe adem. *Toerisme Vlaanderen*. Geraadpleegd via <http://www.iedereenverdientvakantie.be/verhaal/groepsreizen-voor-alleenstaande-ouders-geven-gezinnen-nieuwe-adem>

Vlaamse Overheid (z.j.). Ecocheques. In *Vlaanderen* [Website]. Geraadpleegd via <https://www.vlaanderen.be/nl/werk/loopbaan/ecocheques>

Vlaamse Regering (2014). *Regeerakkoord Vlaamse Regering 2014-2019*. Geraadpleegd via http://www.fov.be/IMG/pdf/Regeerakkoord_Vlaamse_Regering_2014-2019.pdf

Vluchtelingenwerk (z.j.). *De mogelijke gevolgen van samenhuizen op uitkeringen – Een overzicht*. Geraadpleegd via http://www.vluchtelingenwerk.be/sites/default/files/gevolgen_van_samenhuizen_op_uitkeringen_-_een_overzicht_-_vluchtelingenwerk_vlaanderen.pdf

INTERVIEW 1

Lode Vanmeenen

Alleenstaande ouder sinds 4 jaar na een echtscheiding.

Leeftijd: 43 jaar

Leeftijd kinderen: 6 en 11 jaar

Hoe omschrijft u uw huishouden?

Ik heb een latrelatie en ben een alleenstaande papa.

Welke regeling heeft u met uw ex-partner?

De kinderen zijn om de twee weken een weekend en een woensdag bij mij. De regeling is echter zeer flexibel, wat goed is: als ik hen meer wil zien, kan dat, en andersom ook. De vakantieperiode delen we door twee.

De kinderen zijn gedomicilieerd bij mijn ex-vrouw. Zij krijgt dan ook het kindergeld. Ik heb officieel geen kinderen ten laste. Het alimentatiegeld dat ik maandelijks betaal aan Charlotte kan ik inbrengen in mijn belastingen. Ik krijg er 80% van terug.

ARBEID EN FINANCIËN

Heeft u een job?

Ja, ik werk officieel veertig uur per week, vaak meer in de praktijk. De keuze om voltijds te werken staat los van mijn kinderen.

Hoe combineert u een job met de zorg voor de kinderen?

Mijn werkgever is zeer flexibel. Ik maak veel overuren wanneer ik de kinderen niet heb, die ik dan kan opnemen wanneer ze 's woensdags bij mij zijn. Donderdag kan ik ook later beginnen om ze naar school te brengen.

In mijn ouderlijk huis is de vroegere werkkamer van mijn vader omgevormd tot een slaapkamer voor de kinderen. Als ze woensdag komen, blijven ze hier slapen.

Ondervindt u moeilijkheden om financieel rond te komen?

Ik heb alleen gewoond met de kindjes maar dit was financieel niet haalbaar, er ging te veel geld naar de huur. Nu ik opnieuw bij mijn moeder inwoon (mijn vader is inmiddels overleden), moet ik geen huur meer betalen en lukt het financieel wel.

Maakt(e) u gebruik van steunmaatregelen van de overheid?

Nee.

VISIE OP EIGEN THUISSITUATIE

Welke moeilijkheden ondervindt u als alleenstaande ouder?

Ik zie mijn kinderen niet vaak. De oudste had het vooral vroeger heel moeilijk, als ik haar bij mijn ex-partner ging afzetten. Ze begreep niet echt wat er gebeurde en kon moeilijk afscheid nemen, ze hilde altijd.

Financieel is het niet evident. Ook al heb ik de kinderen niet voltijds en moet ik niet alleen voor alle kosten opdraaien, het blijft moeilijk. Ook alleen huren was onhaalbaar. Nu woon ik bij mijn moeder wanneer de kinderen er zijn, anders woon ik bij m'n vriendin, maar dit is een tijdelijke oplossing.

Wat zijn volgens u de voordelen van het alleenstaand ouderschap?

(a) Voordelen voor ouder zelf

Ik heb de kinderen niet voltijds dus ik kan in die zin mijn agenda meer bepalen, ik ben flexibel. Als ik op het werk langer bezig ben, moet ik niet aan de kinderen denken wanneer ze bij hun mama zijn.

(b) Voordelen voor kinderen

Ik denk dat de kinderen wel geleerd hebben om flexibel te zijn. Dat was wel moeilijk in het begin. Nu hebben ze ook een sterkere band met mijn kant van de familie omdat ze hun nichtjes en tantes, nonkels en oma nu vaker zien. Dat is zeker een voordeel. De familie helpt ook met de opvang.

De kinderen weten nu ook hoe de situatie is en waaraan ze zich kunnen verwachten. Dat mijn ex en ik nog goed communiceren zorgt ervoor dat de kinderen niet de dupe worden van een te strakke regeling. Zo kunnen we van week wisselen als hun mama jarig is tijdens mijn week of andersom. Wat opvoeding betreft heb ik niet minder invloed, daar zitten we op één lijn. Marie-Lou moet naar het middelbaar. Ik ben naar de introductie-avond in Ingelmunster geweest, mijn ex-vrouw gaat naar Ardoie en Tielt en we gaan samen naar de opendeurdagen. En voor de eerste communie van Olivia en de plechtige communie van Marie-Lou gaan we samen naar de voorbereiding in de kerk. Daar zitten we dan samen te lachen, we hebben geen ruzie. Wanneer de school Charlotte op een dag niet kon bereiken, belden ze naar mij. Ik kon haar ook niet bereiken en heb dan maar haar ouders gebeld. Dit verliep allemaal vlot, Charlotte belde terug.

(c)Voordelen voor ouder-kindrelatie

Ik denk dat onze ouder-kindrelatie niet minder sterk is omdat ik hen niet om de week een hele week zie. De kinderen kijken er wel naar uit om te komen. Normaal zet ik hen donderdagmorgen af op school en zie ik hen vrijdagavond terug. Nu was dit niet zo omdat ze op skivakantie vertrokken en dat vond Olivia duidelijk wel jammer. Ik merk wel dat ze echt graag bij papa komen, waarschijnlijk omdat ze niet zo vaak hier zijn. In die zin appreciëren ze onze tijd samen misschien net meer.

TOEKOMSTBEELD

Wat moet er volgens u gebeuren opdat de maatschappij beter afgestemd zou zijn op alleenstaande ouders?

1.Beleid

Ik denk nu aan m'n collega die alleenstaand is maar voltijds voor zijn kindje zorgt. Meer flexibele uurroosters zijn voor voltijds alleenstaande ouders echt een voordeel. Ze moeten vaak zelf de kinderen naar school brengen. Het zou ook goed zijn mocht de prijs van opvang afhankelijk zijn van het inkomen, zodat dit voor alle ouders betaalbaar is.

2.Mentaliteit binnen samenleving

Ik denk niet dat alleenstaande ouders nog een stigma ervaren, we zijn met zovelen. Als de ex-partners het goed aanpakken, hoeft het niet per se slecht te gaan; het ligt aan de ingesteldheid. Je hebt echtscheidingen en vchtscheidingen.

Welke veranderingen in uw leven zouden enkele negatieve aspecten kunnen doen afnemen?

Een nieuwe regeling waarbij ik mijn kinderen meer zou kunnen zien, dat zou leuk zijn.

Hoe zie je jouw/jullie toekomst?

Je kan dat niet voorspellen. Zodra ze zelf mogen beslissen denk ik niet dat Marie-Lou plots opeens enkel bij mama zal willen zijn. Ik wil op termijn ook gaan samenwonen met mijn nieuwe partner, Isabelle, en verhuizen naar een nieuwe stek. Maar als het niet gaat met Isabelle, zal de keuze snel gemaakt zijn.

INTERVIEW 2

Annemie Verbeiren

Alleenstaande ouder sinds 1998 na een echtscheiding.

Leeftijd: 51 jaar

Leeftijd kinderen: 20 jaar

Hoe omschrijft u uw huishouden?

Ik ben een single mama.

Welke regeling heeft u met uw ex-partner?

Net na de scheiding kwam hij mijn zoon soms halen maar dan vooral als trofee, om aan een nieuwe vriendin te tonen wat voor een goede papa hij was. Maar nadien bleef hij weg. Dat kind leefde altijd op hoop. Mijn zoon voetbalde ook en wou heel graag dat zijn papa eens kwam kijken. Ik zag hem dan zo zoekend rondkijken: is hij er? Maar papa was er nooit. Toen mijn zoon 14 jaar was belde mijn ex eens en toen hoorde ik hem zeggen: *“Nee papa, het hoeft niet meer voor mij. Je bent er nooit geweest en je moet er nu ook niet meer zijn. ‘t Is niet meer nodig.”*

ARBEID EN FINANCIËN

Heeft u een job?

Nu sta ik in het onderwijs. Ik geef turnles aan kleuters en leesondersteuning in het 1ste en 2de leerjaar. Ik ben opnieuw gaan studeren nadat ik mijn ontslag had gekregen op een interimkantoor. Toen ik werkloos was liep ik de muren op en toen ben ik gaan helpen op school. Mijn zoontje zat toen in de 3de kleuterklas en ik dacht: dit zou ik eigenlijk moeten kunnen doen. Zijn leerkracht moedigde me aan om te gaan studeren, net als mijn moeder en schoonmoeder. Ook de VDAB steunde me, want leerkracht was toen een knelpuntberoep, ik kreeg ook een studietoelage.

Vier vijfde werken lukt niet. Moest ik daarmee rondkomen, ik zou het direct doen.

Hoe combineert u een job met de zorg voor uw kind?

Ik heb gelukkig altijd op mijn moeder kunnen rekenen om mijn zoon op te vangen. Daarnaast stonden ook de burens altijd klaar met raad en daad.

Ondervindt u moeilijkheden om financieel rond te komen?

Ik kan niet sparen, ik kom zelfs bijna niet rond: alles is op het einde van de maand op. Mijn

schoonmoeder helpt met grote uitgaven voor mijn zoon of de wasmachine en de tv. Mijn fiets heb ik van mijn moeder gekregen en ze heeft me geholpen met een nieuwe auto. Dat zijn grote uitgaven die je niet kan doen als je alleen bent. Voor die hulp ben ik heel dankbaar. Moeder is al 75, soms denk ik: wat als?

Wel heb ik een huis, maar daar zijn veel kosten aan. Mijn grootouders hebben een groot stuk van het huis betaald en dat is mijn geluk geweest, want mijn grootmoeder heeft geëist dat het huis dan ook alleen op mijn naam zou staan. Maar we hebben pech gehad met de aannemer. Die man is gaan lopen met heel veel geld. En ondertussen was de achtergevel weg, en ik stond op het punt om te bevallen. Dan is mijn ex voor de eerste keer gaan lopen, ik denk dat hij de problemen niet meer aankon. Doordat het huis open was, zijn de waterleidingen bevroren. Ik heb drie jaar lang moeten betalen voor de schade bij de buurman, en pas na vier jaar had ik de schulden van mijn ex-partner afbetaald.

Ik doe veel beroep op freecycle-groepen en koop tweedehands. Da's echt mijn redding.

Maakt(e) u gebruik van steunmaatregelen van de overheid?

Ik heb altijd een studietoelage gekregen, tot dit jaar. Dat vind ik ongelooflijk hard. Ik zit net boven de inkomensgrens. Ook verdien ik vijftig euro bruto te veel om verhoogd kindergeld te krijgen. Vijftig euro BRUTO per jaar! Da's echt een slag in het gezicht. Tijdskrediet of ouderschapsverlof heb ik nooit kunnen opnemen want dat gaat financieel niet. Ik heb enkel mijn drie maanden zwangerschapsverlof opgenomen.

Draagt uw ex-partner bij in de zorg voor uw zoon?

Mijn ex betaalt geen alimentatie, door zijn psychische toestand.

VISIE OP EIGEN THUISSITUATIE

Welke moeilijkheden ondervindt u als alleenstaande ouder?

Geen partner hebben is soms lastig. Ik ben alleen gebleven omdat ik het gevoel had dat mijn zoon al te veel had meegemaakt. Na mijn scheiding had ik andere relaties, maar als het na een paar maanden misliep dan vroeg mijn zoon: "Wanneer komt Peter nog eens?", en dan moest ik zeggen dat Peter niet meer kwam. Ik vond dat zo erg dat ik besloten heb om enkel te focussen op hem. Dus ik had nog wel vrienden, maar zonder dat hij er iets van afwist. Nu ben ik ook wel kieskeuriger. Ik heb mijn leven op een bepaalde manier ingericht en dat geef ik niet meer zo snel op.

Het financiële luik is ook moeilijk, dat maakt me heel onzeker. Mijn dertiende maand moet ik bijvoorbeeld opzijzetten. Ik heb de keuze gemaakt om mijn huis te houden, ook al zei iedereen dat ik het moest verkopen. Maar dan zou ik helemaal niks meer hebben. Ik betaal nu nog tot mijn zestigste af voor wat er hier hersteld werd en al opnieuw aan het verslijten is. Da's zo'n beetje uitzichtloos. Ik

weet dat het nooit in orde zal geraken. Ik heb ook vochtproblemen. Ik probeer de vlekken altijd weg te schilderen.

Het is soms moeilijk om vriendschapsrelaties te onderhouden, vooral toen mijn zoon kleiner was. Vroeger zag ik geregeld een groep vriendinnen, maar ik heb afgehaakt omdat ze steeds gingen eten en de jarige betaalde de drank. Ik organiseerde zelf nooit iets, en werd dan ook niet meer meegevraagd. Pas toen één vriendin zelf alleen kwam te staan, heeft ze naar mij gebeld om te zeggen dat ze het begreep. Je krijgt dat niet uitgelegd. Dan zeggen tweeverdieners dat ze het ook niet gemakkelijk hebben. Dat doet echt veel pijn: twee lonen kan je echt niet vergelijken met één loon waarvan twee mensen moeten leven. Iedereen denkt vanuit zijn eigen situatie.

Wat zijn volgens u de voordelen van het alleenstaand ouderschap?

(a) Voordelen voor ouder zelf

Je wordt gedwongen heel zelfstandig te zijn, dat geeft eigenwaarde. Je leert ook positief naar je situatie te kijken, dat moet ook. Ik wist van bij het begin dat ik er het beste van moest maken voor mijn kind.

Ik moet geen verantwoording afleggen, ik kan mijn leven de invulling geven die ik wil. Soms hoor ik vrouwen zeggen: "Dat moet ik aan mijn man vragen". Ik kan me dat bijna niet meer voorstellen.

Je kan niet tegen elkaar uitgespeeld worden als ouder.

Je wordt gedwongen om creatief te zijn. Ik koop bijna alles tweedehands: meubels, kleding enzovoort.

Ik kan niet op reis gaan, mijn ecologische voetafdruk is dus ook klein. Dat vind ik een groot pluspunt. Aan mij zal het dus niet liggen.

(b) Voordelen voor kinderen

Er is stabiliteit thuis, er zijn geen ruzies.

(c) Voordelen voor ouder-kindrelatie

Ik heb een heel hechte band met mijn zoon. Ik zag het ook als een voordeel dat hij altijd bij mij was en dat ik hem niet moest afgeven.

TOEKOMSTBEELD

Wat moet er volgens u gebeuren opdat de maatschappij beter afgestemd zou zijn op alleenstaande ouders?

1. Beleid

Bij belastingen en de water- en energiefacturen wordt geen rekening gehouden met het feit dat sommige alleenstaande ouders geen alimentatie krijgen. Dat kan toch niet.

2. Mentaliteit binnen samenleving

Mensen zien niet dat het moeilijk is voor alleenstaande ouders. Het is hun probleem ook niet, iedereen denkt vanuit zijn eigen context.

Welke veranderingen in uw leven zouden enkele negatieve aspecten kunnen doen afnemen?

De lotto winnen. Of plots veel meer gaan verdienen, of er minder op belast worden. Een lagere energierekening zou ook al helpen. Of door één of ander hulpfonds achttien jaar achterstallig alimentatiegeld uitbetaald krijgen.

Hoe zie je jouw/jullie toekomst?

Ik zou het eigenlijk niet weten. Ik ben daar echt wel heel bang voor. Ik kan alleen maar hopen dat mijn zoon goed terechtkomt en die kans zit erin, want hij studeert goed. Ik hoop dus dat ik zijn drie komende studie jaren financieel nog aan ga kunnen.

INTERVIEW 3

Tatjana Scheck

Alleenstaande ouder sinds 8 jaar na een echtscheiding.

Leeftijd: 42 jaar

Leeftijd kinderen: 13, 10 en 7 jaar

Hoe omschrijft u uw huishouden?

Wij zijn een gezin.

Welke regeling heeft u met uw ex-partner?

We hebben geen regeling. Er is wel contact maar heel ad hoc. De kinderen zijn altijd bij mij. Hij komt af en toe langs. Ze zijn daar ook een paar keer gaan slapen, maar zonder regelmaat. Heel sporadisch betaalt hij iets. Ik zou niets liever willen dan een regeling treffen, maar hij wil dat niet. Ik kan een rechtszaak beginnen, maar dat is een brug te ver en dat kost mij dan ook veel geld. De situatie is niet zo simpel.

ARBEID EN FINANCIËN

Heeft u een job?

Ik werk meer dan voltijds. Ik heb een eigen vioolschool en ben politiek actief. Tijdens de vorige legislatuur was ik schepen in Antwerpen en nu ben ik OCMW-raadslid. Als violiste geef ik ook concerten 's avonds. De kinderen zijn opgegroeid met een drukbezette moeder, ik maakte veel gebruik van babysitters. Ze zijn dat gewoon.

Hoe combineert u een job met de zorg voor de kinderen?

Ik heb geweldige ouders die mijn kinderen opvangen en die mij af en toe eens een uitstap gunnen. Ook aan vrienden, familie en burens heb ik veel. Een sociaal netwerk is superbelangrijk, zonder zou het niet lukken. Hier in de stad zorgen we allemaal voor elkaars kinderen. Ik ben bijvoorbeeld als zelfstandige in de grote vakantie veel vrij, dan zitten heel veel kinderen bij mij. Zo kan ik iets terugdoen voor de mensen die tijdens het schooljaar veel voor mij doen. We hebben een hele hechte vriendenkring waarmee we altijd op vakantie gaan. Ik probeer me te omringen met leuke mensen, een soort *extended family*.

Ondervindt u moeilijkheden om financieel rond te komen?

De samenleving is nog georganiseerd op maat van tweeverdieners. Ik kan prima rondkomen maar de

grote extra bedragen die bovenop de vaste kosten komen zijn soms onmogelijk te betalen, zoals verzekeringspremies of de roerende voorheffing. Ook de rekeningen van de elektriciteit en andere nutsvoorzieningen maken het moeilijk. Als zelfstandige is alles nog onzekerder, want mijn facturen worden nooit op tijd betaald.

Ik merk ook een enorm verschil naarmate de kinderen groter worden: ik moet abnormaal veel eten aanslepen en schoolrekeningen verminderen niet als ze naar het middelbaar gaan. We gaan zelden op restaurant. Ook de film is veel te duur. Wel wil ik zoveel mogelijk cultuur meegeven, omdat ik dat zelf belangrijk vind. Het theater kost minder dan de cinema, en de kwaliteit is honderd keer beter.

In de zomer gaan we één keer samen op reis. Dit lukt eigenlijk financieel niet, maar ik doe het toch. Dat is een keuze. Een reis blijft hangen en ik hoop dat de kinderen de ervaring meenemen later. Het is belangrijk om samen dingen te beleven. Bovendien heb ik overal ter wereld familie wonen die we kunnen bezoeken.

Maakt(e) u gebruik van steunmaatregelen van de overheid?

Ik verdien te veel, ik heb ook geen verhoogde kinderbijslag. Voor een studiebeurs zal ik ook niet in aanmerking komen. In de belastingaftrek zijn er wel wat voordelen voor alleenstaanden met kinderen, bijvoorbeeld wat de hypotheek betreft. Als zelfstandige kan ik ook kosten inbrengen.

Draagt uw ex-partner bij in de zorg voor de kinderen?

Nee, noch mentaal noch financieel. Dat heeft natuurlijk met die persoon te maken, maar eigenlijk kan dat niet. Voor een tussenkomst van DAVO verdien ik te veel: je mag maar 1.800 euro bruto verdienen. Ik geloof dat er in Finland een fonds is dat sowieso alimentatiegeld voorschiet, ongeacht het inkomen.

VISIE OP EIGEN THUISITUATIE

Welke moeilijkheden ondervindt u als alleenstaande ouder?

Mijn werk met de kinderen combineren kan soms moeilijk zijn. Jonge kinderen vragen meer zorg, maar pubers vragen ook - een ander soort - zorg. Ook al hebben ze nu veel aan elkaar, toch moet ik er genoeg zijn. We zoeken een evenwicht. De oudste heeft het er moeilijk mee gehad dat hij zoveel verantwoordelijkheid kreeg, ook al nam hij die verantwoordelijkheid wel. Twee jaar geleden heeft hij een enorme crisis gehad.

De kosten alleen betalen is zwaar. In mijn geval is er geen vader die meehelpt.

Opvoeden is niet steeds eenvoudig. Moet je naar de spoed of niet wanneer een kind zich pijn doet? Wat doe je met studiekeuzes, hoe ga je om met de zorgen van pubers? Beslissingen alleen moeten nemen, dat is soms heel eenzaam. We hebben een hele nauwe vriendenkring, waarmee ik dergelijke zaken kan bespreken. Ik vind het minder en minder moeilijk, maar in sommige situaties blijft het

lastig. De vader heeft geen enkele inbreng, integendeel, hij verstoort het evenwicht.

De kinderen hebben ook niet echt een ander rolmodel. De oudste is een puber en begint zich af te zetten tegen mij, maar er is niemand anders.

Ik moet mijn aandacht verdelen. De kinderen maken soms ruzie voor mijn aandacht.

Wat zijn volgens u de voordelen van het alleenstaand ouderschap?

(a) Voordelen voor ouder zelf

Het is positief om alle beslissingen alleen te kunnen nemen, al vind ik dat niet altijd even leuk. Toch kan ik zelf de bakens uitzetten, zonder te overleggen. Ik leer ook om mijn grenzen te verleggen. De eerste keer alleen het vliegtuig nemen met drie kleine kinderen, dat was een overwinning.

Je leert ook om voor jezelf te zorgen. Ik doe heel veel leuke dingen voor mezelf, zoals alleen op reis gaan. Ik merk dat mijn kinderen me dat ontzettend hard gunnen.

Ik spring creatief om met geld: zo krijg ik heel veel kleren van vriendinnen. Da's dan dikwijls vintage, dat vind ik zelf ook heel leuk. Ik heb er ook een ongelofelijke neus voor gekregen: mijn kinderen wil ik mooi en goed aankleden, maar dat moet nooit duur zijn. Zo koop ik wel eens een T-shirt bij de Zeeman.

(b) Voordelen voor kinderen

De kinderen zijn ontzettend zelfstandig. Ze klagen soms wel dat ik veeleisend ben over hun inbreng in het gezin. Ik zeg dan altijd: "Bij ons is dat nu eenmaal zo. Jullie moeten de last wat mee dragen". Dat begrijpen ze dan ook. Ik denk dat ze hier later alleen maar voordelen uit halen. Ik probeer er ook op te letten om niet té veel te vragen.

Als ik mijn kinderen vergelijk met hun leeftijdsgenoten, dan zie ik dat zij mondig zijn en heel kritisch. Er wordt ook veel gediscussieerd. Ze zullen er sowieso wel wat kwetsuren aan overhouden, het is niet altijd een *walk in the park*. Maar het is ook leuk.

Er is stabiliteit. Soms vraag ik de kinderen of ze niet liever een co-ouderschapsregeling zouden hebben, maar dan zeggen ze dat het goed is zoals het is. Ik weet natuurlijk niet hoe ze dat later zullen ervaren.

(c) Voordelen voor ouder-kindrelatie

Ik denk dat de scheiding die hechte band wel met zich meebrengt. Ik probeer echt een heel goede vertrouwensband te hebben, we zijn heel open en bespreken heel veel.

TOEKOMSTBEELD

Wat moet er volgens u gebeuren opdat de maatschappij beter afgestemd zou zijn op alleenstaande ouders?

1. Beleid

Er moet een eerlijker tarief komen voor bijvoorbeeld elektriciteit en nutsvoorzieningen, ook belastingen moeten eerlijker verdeeld worden. Ik krijg wel een voordeel op mijn hypotheek, die voor een groot deel aftrekbaar is omdat ik alleenstaand ben met kinderen. Door de hervorming van de kinderbijslag zal ik dan weer veel minder krijgen. Sociale correcties zijn dus nodig.

2. Mentaliteit binnen samenleving

De hele samenleving hanteert nog het schema van mama, papa en kindjes. Terwijl onze kinderen niet meer opgroeien met klassieke gezinnen. Op school heeft de helft van de klas gescheiden ouders, en dan hebben we het nog niet over nieuw-samengestelde gezinnen. Voor de kinderen is dit evident, maar nog niet voor de samenleving.

Welke veranderingen in uw leven zouden enkele negatieve aspecten kunnen doen afnemen?

Een regeling met mijn ex-partner wat het financiële luik betreft.

Hoe zie je jouw/jullie toekomst?

Goed, denk ik. Ik denk dat mijn kinderen wel – hout vasthouden- evenwichtige mensen worden en dat ze ondanks enkele littekens stevig in het leven staan en terugkijken op een fijne kindertijd en jeugd.

Ook voor mezelf ben ik positief. Mijn kinderen belemmeren me niet om te doen wat ik wil doen, integendeel, ze geven me juist heel veel energie. Ze moedigen mij heel erg aan om dingen te ondernemen, ze gunnen mij ook heel veel. Qua tijd zie ik steeds meer ruimte opnieuw vrijkomen. Wat het financiële betreft, zal ik op een gegeven moment erven. Het zal er alleszins niet op achteruitgaan.

Ik stond heel lang niet open voor een relatie, nu wel. Hoe dat concreet in zijn werk zou gaan, dat weet ik niet. Ik heb immers een heel rijk en gevuld leven. Uiteraard ga ik nooit zomaar iemand in huis nemen.

INTERVIEW 4

Ellen Vandewiele

Alleenstaande ouder sinds 2004 na een relatiebreuk.

Leeftijd: 44 jaar

Leeftijd kinderen: 16 en 14 jaar

Hoe omschrijft u uw huishouden?

Ik ben alleen met twee kinderen.

Welke regeling heeft u met uw ex-partner?

Sinds 2007 staat op papier dat hij de kinderen heeft op de tweede en de vierde zaterdag van de maand, van 10 uur tot 19 uur. Hij komt ze zelden halen. De kinderen willen ook niet meer naar hun vader gaan, omdat ze bij hem niet goed kunnen studeren. Ze hebben geen eigen plek, geen goede internetverbinding. Het is bovendien een lange reis, een uur met de bus. Ze hebben ook geen voeling met hun vader. Vooral mijn jongste dochter heeft niet het gevoel dat ze een vader heeft en eigenlijk zou ze hem liever niet meer zien.

Omdat mijn dochters echt niet meer naar hun vader willen gaan, vraag ik nu dat hij naar ons komt en dat hij blijft eten. Dat is niet makkelijk maar ik doe dat voor de kinderen. Vroeger, als er nog geen regeling was, belde hij dat hij de kinderen wilde zien en dan bracht ik hen. Het is zowat van alles geweest. Maar ik heb altijd zo weinig mogelijk conflict proberen hebben.

ARBEID EN FINANCIËN

Heeft u een job?

Ik werk al twintig jaar voltijds.

Hoe combineert u een job met de zorg voor uw kinderen?

Toen we uit elkaar gingen, ben ik in de buurt van mijn familie gaan wonen zodat ze de kinderen konden opvangen. Als je fulltime werkt én pendelt, is dat wel nodig. Zonder netwerk is het onmogelijk. Ik heb genoeg mensen die echt wel klaarstaan als het nodig is, familie en vrienden. Vrije tijd voor mezelf nemen lukt me wel. Soms ben ik eens een paar dagen met een vriendin weg.

Ondervindt u moeilijkheden om financieel rond te komen?

Ik kom rond, punt. Sparen kan ik niet. Ik maak me wel zorgen omdat ik tot mijn 71ste mijn huis moet afbetalen. Ik stort maandelijks 729 euro om mijn lening af te betalen, ik weet niet hoe me dat gaat lukken als ik ooit op pensioen ben. Maar dat zien we dan wel. Ik heb dus veel kosten met de lening,

de verzekeringen, gas, elektriciteit en water, internet en school. School is duur. Mijn zus is meter van mijn jongste dochter en betaalt haar boeken. Ik heb me vorig jaar verbrand en ook al kreeg ik veel terugbetaald, liepen die kosten snel op.

Het huis heb ik gekocht toen ik 41 jaar was. Een jaar heb ik gehuurd en tegelijk zowat alles zelf verbouwd. Daarna zijn we verhuisd en heb ik nog een jaar verder aan de achterbouw gewerkt. Ik heb zelf mijn muren gezet, mijn papa zorgde voor de elektriciteit en de leidingen en af en toe kwamen er vrienden helpen. Zo drukten we de kosten. Aan afval heb ik weinig uitgegeven omdat ik bijna alles heb weggegeven: deuren, isolatie, ramen, zelfs steenpuin. Een wc heb ik gekregen. Ik heb dan ook veel uitgespaard dankzij ruil- en geefgroepen, maar ik heb er ook heel veel tijd ingestoken.

Kleren koop ik zelden zelf. Wat ik nu aanheb heb ik gekregen, bijvoorbeeld.

Ook heb ik vrienden die in het buitenland wonen, zodat we goedkoop kunnen reizen. Mijn ouders gaan nog altijd elk jaar met de kleinkinderen naar de zee.

Maakt(e) u gebruik van steunmaatregelen van de overheid?

Ik verdien 2.000 euro en kom daar dus niet voor in aanmerking. Ik denk dat je al heel weinig moet hebben om ergens aanspraak op te kunnen maken. Wel hoop ik dat ik later verlaagd studiegeld zal krijgen. En als de kinderen op kot willen gaan, zoeken we een kot dat in aanmerking komt voor een sociaal tarief. Ik ga nu ook niet minder verdienen om recht te hebben op een tegemoetkoming. Voor mij is minder werken een *no go*: ik moet mijn lening ook afbetalen.

Draagt uw ex-partner bij in de zorg voor de kinderen?

Ik betaal zo goed als alles zelf. Toen er nog geen regeling was, betaalde mijn ex-partner af en toe wat kleren, toen had hij nog geld. Volgens de regeling op papier betaalt hij 150 euro per maand voor de twee kinderen samen. Dat doet hij meestal, maar soms vindt hij het normaal dat ik alle kosten op mij neem. Grote uitgaven, zoals de beugel van mijn dochter, schoolreizen of boeken, zijn allemaal voor mij.

VISIE OP EIGEN THUISSITUATIE

Welke moeilijkheden ondervindt u als alleenstaande ouder?

De kinderen zijn nu heel zelfstandig. Als ik een paar dagen weg ben voor het werk, moeten ze niet meer bij mijn ouders blijven slapen. Mijn mama zorgt wel dat er eten is, ook al kunnen ze dit zelf, maar voor de rest blijven ze alleen en vinden ze dat ook oké.

Moeilijker is het feit dat ik geen seks heb (*lacht*). Buiten de papa van de kinderen, heb ik nooit een partner gehad. Ik heb geen idee hoe het is om op iemand te kunnen steunen. Ik heb dat nog nooit meegemaakt. Ik ben altijd degene geweest die heeft ondersteund. Maar nu is het goed zo, alleen. Ik heb mijn huis nu. Ik ga niet trouwen met iemand en er dan misschien mijn huis aan verliezen.

Soms is het moeilijk om alleen te beslissen, zoals tijdens mijn verbouwing.

Wat zijn volgens u de voordelen van het alleenstaande ouderschap?

(a) Voordelen voor ouder zelf

Ik leef milieubewust. Ik ga naar de Kringwinkel en heb zelf ook een gift-groep opgericht, omdat ik het belangrijk vind dat spullen een tweede leven krijgen.

Ik kan alles zelf beslissen, ik moet geen verantwoording afleggen. Ik merk dat vrienden in lange relaties bij elkaar blijven voor de kinderen of voor het comfort. Terwijl ik altijd voor alles zelf heb gezorgd. Ik zeg ook tegen mijn dochters dat ze later hun eigen boontjes moeten kunnen doppen. Een partner erbij is fantastisch, maar ze moeten het wel zelf kunnen doen. Ik vind dat heel belangrijk. Ze zijn nu al heel zelfstandig, dus ik denk dat dat geen enkel probleem is.

Ik denk dat ik goed kan loslaten, en mijn kinderen ook. Als ik zie dat andere ouders al aan de telefoon hangen als hun kinderen een dag weg zijn, dan denk ik: "Oei, doe ik iets verkeerd?". Maar als ik dan bel om te horen hoe het is, reageren zij verbaasd met: "Goed hé". We zijn het dus zo gewoon.

(b) Voordelen voor kinderen

De kinderen zijn sneller zelfstandig. Ze bleven al vroeg alleen thuis. Dat was wel akelig in het begin, maar gelukkig was er steeds sociale controle dankzij de burens en de familie. En de gsm, natuurlijk. De eerste keer dat ik op café ging met vrienden, op honderd meter van mijn deur, zat mijn jongste dochter nog maar in het eerste leerjaar. Ik hield de hele tijd mijn gsm vast. Ik vond ook wel dat mijn oudste nooit verantwoordelijk mocht zijn voor mijn jongste dochter. Ik heb dus ook vaak babysitters laten komen, ook al kostte dat veel geld. Nu kunnen ze voor zichzelf zorgen.

(c) Voordelen voor ouder-kindrelatie

Ik heb niet zo veel tijd. Ik moet echt het huis uit met de kinderen om te kunnen ontspannen, want thuis is er altijd werk. We hebben dus niet veel tijd samen, en het zijn dan nog eens pubers. De periode dat ze me echt nodig hadden, is voorbij. Soms denk ik dat ik niet genoeg heb kunnen genieten van hun kindertijd, omdat ik heel veel aan mijn hoofd had toen. Mijn oudste dochter zei onlangs wel dat ze heel blij is met waar we nu wonen en dat we een fantastische familie hebben. Dan denk ik: "Het is toch wel goed". Want je stelt jezelf soms wel in vraag.

TOEKOMSTBEELD

Wat moet er volgens u gebeuren opdat de maatschappij beter afgestemd zou zijn op alleenstaande ouders?

1. Beleid

Ik weet nog altijd niet hoe ik het heb gedaan, een huis kopen. De rekeningen van de kinderen heb ik volledig leeggemaakt en al mijn spaargeld is naar de notariskosten gegaan. Maar de kans om alleen iets te kopen is heel klein als je geen hulp krijgt. Eigenlijk zou je alles wat je aan huur betaalt fiscaal moeten kunnen inbrengen, zoals bij een lening. Want als je huurt, heb je geen enkel voordeel.

Ook de school is heel duur. In het middelbaar onderwijs is de relatie met de school en de leerkrachten afstandelijker, we kennen elkaar niet. Dit was anders wanneer de kinderen nog naar de lagere school gingen, en ik in de ouderraad zat. Nu kan ik niet in één maand twee schoolrekeningen betalen. Als ik de school voorstel om deze gespreid te betalen, kan dit altijd, maar ik moet het wel steeds zelf vragen.

2. Mentaliteit binnen samenleving

Ik denk dat het heel belangrijk is om iedereen al van jongs af aan klaar te stomen om er alleen voor te staan. Voor mij was dat een evidentie, maar ik zie dat mensen die na jaren samenzijn uit elkaar gaan vaak berooid achterblijven. We moeten duidelijk maken dat je jezelf veilig moet stellen, bijvoorbeeld via een contract, omdat je nooit weet wat er allemaal kan gebeuren. Dat is geen teken van wantrouwen, maar juist van vertrouwen.

Welke veranderingen in uw leven zouden enkele negatieve aspecten kunnen doen afnemen?

Ik zou heel graag hulp hebben in het huishouden: iemand die elke dag kookt, opruimt en kuist. Voor de rest heb ik niets nodig. Maar eten op tafel brengen na een lange werkdag, vind ik heel moeilijk. En in het weekend ben ik de hele tijd aan het wassen en kleren plooiën.

Hoe zie je jouw/jullie toekomst?

Bright and shiny! Ik hoop dat ik mijn rekeningen ga kunnen blijven betalen. Ik hoop dat ik niet ziek word, of dat mijn kinderen niet ziek worden. Omdat ik ook wel weet dat er maar één ding moet gebeuren om alles kwijt te zijn. Gelukkig heb ik een breed vangnet, maar toch blijft het beangstigend. Als ik wegval, wat gebeurt er dan met de kinderen? Want hun vader kan niet voor hen zorgen.

Er zijn heel moeilijke periodes geweest waar ik alleen door moest. Ik heb dan ook therapie gevolgd. Zeker als de kinderen klein waren, hadden ze veel zorg nodig en de combinatie met een fulltime job was heel zwaar. Je moet ook een beetje voor jezelf zorgen. Ik heb altijd wel de juiste weg gevonden.

INTERVIEW 5

Andy Vermaut

Alleenstaande ouder sinds 2009 na een echtscheiding.

Leeftijd: 40 jaar

Leeftijd kinderen: 9 en 3 jaar

Hoe omschrijft u uw huishouden?

Ik zie ons als gezin. Ik heb wel soms het gevoel dat mijn dochter nood heeft aan een mama.

Welke regeling heeft u met uw ex-partner?

Er is geen officiële regeling, alhoewel ik het exclusieve hoederecht heb over mijn dochtertje. Toch ga ik quasi elk weekend naar Brussel, opdat de mama haar dochtertje niet uit het oog verliest. Die regeling via de rechtbank was wel nodig bij haar. Met de mama van mijn zoontje heb ik geen regeling via de rechtbank uitgewerkt, omdat wij dat momenteel niet nodig achten. Hij komt op zondag naar hier, maar als ik hem in de week wil bezoeken, kan dat ook. Ik vind ook niet dat je voor elk geschil naar de rechtbank moet stappen, meestal werkt dit contraproductief.

ARBEID EN FINANCIËN

Heeft u een job?

Ze bestaan nog: de vastbenoemde ambtenaren. Ik werk voltijds maar door een spijtig voorval werd mijn rug kapotgeslagen en uiteindelijk vastgezet. Ik zet mij ondertussen in voor de medemensen en voor bedrijven die in nood verkeren. Verder zet ik mij onbezoldigd in voor verschillende verenigingen. Ik heb heel wat sociale bezigheden waarin ik soms een beetje verdrink.

Hoe combineert u een job met de zorg voor uw kind?

Dat lukt redelijk goed, omdat ik zelf mijn agenda kan bepalen. Toch is het niet zo evident: mijn dochtertje heeft epilepsie. Er zijn niet zoveel mensen op wie ik kan rekenen, want ik woon nog maar sinds juni 2016 in Diksmuide. Ik ben nog volop bezig met de uitbouw van mijn sociaal netwerk. Omdat ik flexibel moet zijn voor m'n werk, is het soms moeilijk opvang te vinden. In tijden van nood vind ik wel steeds een oplossing of neem ik mijn dochtertje gewoon mee. Soms zou ik wel eens willen zien hoe andere eenoudergezinnen bepaalde zaken aanpakken.

Ondervindt u moeilijkheden om financieel rond te komen?

Ik heb zonder hulp een woning gekocht in centrum Diksmuide. Iedereen zegt mij dat ik daar trots op moet zijn. Dus probeer ik dat devies dan ook te volgen. Ik heb eigenlijk te weinig kunnen lenen. De

woning is immers steeds meer waard door de werken die ik laat doen. Daardoor moet ik steeds opnieuw een schatting laten doen om dan die meerwaarde te kunnen gebruiken voor weer nieuwe werken. Dus ik heb mijn lening in acht maanden tijd drie keer herzien. Ik betaal dus al drie keer opnieuw notariskosten. Het dak is een investering die ik wel moet doen. Ik heb de kosten wel een beetje onderschat. Ik moet afbetalen tot mijn zeventig jaar.

Het leven is natuurlijk sowieso makkelijker als je een partner hebt om de kosten te delen. Maar ik zie altijd mogelijkheden. Dat maakt het makkelijker om met moeilijke financiële situaties om te gaan. Dus ik vind dat ik niet te klagen heb. Het is ook leuk om tevreden te zijn met wat je hebt en mogelijkheden te zien. Ik vind het jammer dat alles altijd zo veel geld moet kosten. Wij zouden meer met de alleenstaanden samen moeten komen om dingen te organiseren. We leven allemaal te veel op ons eigen eilandje.

Maakt(e) u gebruik van steunmaatregelen van de overheid?

Ik heb elke dag verpleging nodig voor mijn rugproblematiek en gebruik ook dienstencheques. Dat zijn allemaal fantastische instrumenten, maar ik merk wel dat deze op het eenoudergezinsbudget wegen.

Draagt uw ex-partner bij in de zorg voor de kinderen of betaalt u zelf alimentatie?

Ik heb geen alimentatiegeld aan mijn ex-partner willen vragen. Ik ben al zo blij dat ik mijn lieve dochter bij mij heb. Daarboven alimentatie eisen, dat kon ik niet over mijn hart krijgen. Zij heeft het ook niet zo makkelijk. We proberen onze boontjes te doppen.

VISIE OP EIGEN THUISITUATIE

Welke moeilijkheden ondervindt u als alleenstaande ouder?

Toen ik alleen kwam te staan, was ik daar totaal niet op voorbereid. Op dat moment was ik net geopereerd aan mijn rug. Mijn dochttertje moest zelfs enkele maanden in een pleeggezin verblijven. Dat was op alle vlakken confronterend. Nu lukt het aardig alleen. Wij vormen een fantastisch team en ik ben ook een stuk in die rol gegroeid. Ik denk dat ik er een beter mens door ben geworden.

Wat zijn volgens u de voordelen van het alleenstaand ouderschap?

(a)Voordelen voor ouder zelf

Je leert wat zelfstandigheid is en je wordt er alleen maar wijzer door. Ook leer je creatief omgaan met wat het leven te bieden heeft. We gaan soms naar de weggeefwinkel. We nemen oude kleren mee en gaan met andere kleren terug naar huis. Je mag dat niet zien als een probleem. Het probleem is dat we alles zien als een probleem.

Ik heb in het centrum gekocht, dichtbij de school en de kinderopvang. Ik merk dat ik daardoor

minder met de wagen rijd en een stuk ecologischer leef, dat vind ik ook belangrijk. Ik spaar daardoor ook iets uit.

(b)Voordelen voor kinderen

Mijn dochter is meer betrokken met alles, maar tegelijkertijd wil ik wel dat ze nog echt kind kan zijn.

(c)Voordelen voor ouder-kindrelatie

Ik vind dat wij toch een intensere band hebben dan de meeste kinderen met hun ouders. Wij communiceren veel. Dat doet je ook mee bloeien. Ik weet heel erg goed wat er in mijn dochtertje omgaat. Wij zijn totaal onafscheidelijk geworden. Ja, ik geniet ongelofelijk van het papa zijn.

TOEKOMSTBEELD

Wat moet er volgens u gebeuren opdat de maatschappij beter afgestemd zou zijn op alleenstaande ouders?

1.Beleid

Alle rekeningen, zoals energiefacturen, renovatiekosten, huur- en koopprijzen moeten door één iemand betaald worden, dat is niet altijd zo evident. Het voordeel is dat ik nu wellicht belastingen zal kunnen terugtrekken, precies omdat ik een woning heb aangekocht.

Ergens is het wel niet eerlijk ten opzichte van de mensen die een huis moeten huren. Er zou daar ook een soort aftrek moeten zijn. Behalve de huursubsidie zijn er weinig fiscale voordelen. Dat is discriminatie van de huurder. Ik heb ook altijd gehuurd omdat ik niet anders kon. Mensen wilden niet aan mij verkopen, zodra ze hoorden dat ik met een sociale leningsmaatschappij werkte. Vandaar dat ik me uiteindelijk tot de particuliere bankenmark heb gericht om een lening te bekomen. Moest ik nu twee kamers kunnen verhuren, zou dat ook heel voordelig zijn, maar dit lukt nog niet altijd qua wetgeving. Zo'n projecten komen op, samenhuizen. Dat zie je voornamelijk in de grote steden.

2.Mentaliteit binnen samenleving

In de samenleving zijn er zoveel dingen afgestemd op twee partners, maar ik laat hierdoor de moed niet zakken.

Welke veranderingen in uw leven zouden enkele negatieve aspecten kunnen doen afnemen?

Mocht ik 'zorgmensen' kunnen adopteren, zou dat leuk zijn. Ik ben soms jaloers op mensen die echt op hun ouders en familie kunnen rekenen. Mijn ouders zelf zijn bang van de ziekte van mijn dochtertje en durven niet voor haar te zorgen. Ik begrijp dat ook wel, nadat mijn dochtertje al meerdere malen bijna in haar aanval is gebleven. Nu de ziekte wat onder controle is via aangepaste medicatie, vind ik het jammer dat ze het nog steeds niet aandurven. Er is meer appreciatie en een subtielere aanpak van alleenstaanden nodig in het algemeen.

Hoe zie je jouw/jullie toekomst?

Ik ga deze positief tegemoet, maar ik verlang wel ergens naar een relatie. Ik voel me een beetje mama en papa tegelijkertijd en dat is eigenlijk een schitterend gevoel. Dankzij mijn dochtertje leerde ik ook de vrouwelijke zorgkant in mij kennen, die was vroeger onderdrukt. Mannen kunnen perfect voor een kind zorgen, de grootste leerschool is je kindje zelf en de rest gaat vanzelf.

INTERVIEW 6

Els Verhaest

Bewust alleenstaande moeder sinds twee jaar.

Leeftijd: 36 jaar

Leeftijd kinderen: 2 jaar

Wat waren uw beweegredenen?

Ik wou niet zomaar met even wie een kindje maken. Ik wilde stabiliteit.

Hoe verliep de procedure?

Ik ben naar het ziekenhuis gegaan. Daar deden ze eerst een gynaecologisch onderzoek om te zien of mijn baarmoeder gezond was, nadien volgden psychologische tests. Tot slot beslisten een raad of ik goedgekeurd was. De Belgische wetgeving is honderd procent anoniem, je weet niets over de donor. Wel houden ze rekening met de kleur van het haar en de ogen, de bloedgroep en de huidskleur. Ik vind dat niet zo erg, maar het is wel leuker als je iets weet.

Na de geboorte van mijn dochter, heb ik me ook ingeschreven op een lijst voor binnenlandse adoptie. Ik wil immers twee kindjes. Maar bij deze procedure moet je wachten tot het aan jou is voor het onderzoek begint. Dat onderzoek gebeurt door het adoptiebureau. Als alleenstaande heb je sowieso weinig kans. Ik wou maximum twee jaar tussen de twee kinderen, maar dat is dus niet gelukt.

Hoe omschrijf u uw huishouden?

Ik ben een alleenstaande met een kind.

ARBEID EN FINANCIËN

Heeft u een job?

Ik werk voltijds, dat moet financieel. Ik ben wel nog van plan om ouderschapsverlof op te nemen. Het zou leuker zijn om halftijds te kunnen werken, maar dat lukt niet.

Hoe combineert u een job met de zorg voor uw kind?

Ze gaat naar de crèche, en oma komt bijna iedere week want op donderdag ben ik laat thuis. Daarnaast komen vrienden of burens babysitten.

Ouders die scheiden, zijn hulp gewoon. Maar ik moet iedere avond thuis zijn. Ik heb daar nooit op die manier bij stilgestaan. Als ze ziek is, ben ik een dag verlof kwijt. Er bestaat een oppas voor zieke

kindjes, maar als je 's avonds belt is er weinig kans dat er de volgende dag iemand komt.

Ondervindt u moeilijkheden om financieel rond te komen?

Ik kom rond maar ik heb dan ook veel tweede- of derdehands gekregen, zoals kleertjes, speelgoed, een bedje.... Als mijn dochter naar school gaat, zal het leven wel duurder zijn: kampen en dergelijke zal ik niet kunnen betalen, ze zal naar de speelpleinwerking moeten gaan of ik zal moeten sparen. Ik ontzeg me veel dingen omdat ik het geld niet heb, maar daar heb ik weinig problemen mee. Ik ben niet zo materialistisch. Mijn huis is gekocht, ik woon hier al tien jaar. Ik heb alles kunnen plannen en dan heb ik beslist: nu gaat mijn geld naar het kindje.

De procedure zelf was eigenlijk niet zo duur. Ik heb ervoor gespaard.

Maakt(e) u gebruik van steunmaatregelen van de overheid?

Nee. Ik zou niet weten waar je dat moet zoeken. Opvang is inkomensgerelateerd dus ik betaal wel minder dan mensen die met twee zijn. Met mijn huidige job verdien ik minder dan vroeger, dus is de opvang betalen moeilijker. Je inkomen moet echter met vijftig procent zakken vooraleer het tarief herbekeken wordt.

VISIE OP EIGEN THUISSITUATIE

Welke moeilijkheden ondervindt u als alleenstaande ouder?

Tijd voor mezelf is niet makkelijk, ik moet altijd een oppas zoeken. Sporten bijvoorbeeld lukt me niet, maar dat wist ik op voorhand dus dat vind ik niet erg.

Alleen moeten beslissen is ook niet makkelijk, al is dit soms ook een voordeel. Opvoeding is vaak iets waarover koppels ruzie maken, denk maar aan straffen of zo, ik heb dat niet. Ik moest nu bijvoorbeeld alleen een school kiezen.

Het financiële luik is een nadeel maar het was wel mijn keuze, dus ik wil daar niet over klagen.

Ik denk dat het moeilijker zal zijn als ze naar school zal gaan. In de crèche maakt het niet uit als ze langer blijft, maar de school is gedaan om 16 uur. Ook weet ik niet hoe ik de vakanties zal regelen, zoveel verlof heb ik niet. Collega's nemen thuis vaak apart verlof op, zodat er telkens één partner bij de kinderen blijft, dat kan ik niet. Ik wil ook zoveel mogelijk samen doen met haar.

Wat zijn volgens u de voordelen van het alleenstaande ouderschap?

(a)Voordelen voor ouder zelf

Ik geniet er meer van, ben meer samen met haar. Ik probeer steeds samen dingen te doen. Ik zie

soms dat andere mensen minder aandacht hebben voor hun kinderen, ze doen meer hun ding. Da's misschien ook omdat ze nog zo klein is.

Ik kan alleen beslissen.

Voor de rest denk ik niet dat dat er zoveel voordelen zijn.

(b)Voordelen voor kinderen

Op zich is het geen voordeel: ik vind het beter om een mama en papa te hebben want dat is stabiel. Maar weten dat er iets anders bestaat dan de standaard, verbreedt wel de kijk op de wereld. Daardoor zijn kinderen ruimdenkend en kunnen ze beter tegen een stootje.

(c)Voordelen voor ouder-kindrelatie

De vroedvrouw zei dat ik een betere band zal hebben met mijn kindje. Aan de andere kant is dat ook gevaarlijk. Als je met twee bent, kan het kindje kiezen tot wie het zich richt. Als ze klein zijn, hebben ze soms een periode dat ze niets moeten weten van papa. Ik weet niet of sommigen zo'n anti-mamafase hebben, misschien komt dat als ze een puber is. Ik moet dus zowel de goede als de slechte ouder zijn.

TOEKOMSTBEELD

Wat moet er volgens u gebeuren opdat de maatschappij beter afgestemd zou zijn op alleenstaande ouders?

1.Beleid

Ik vind niet direct dat er iets moet veranderen, maar ik heb dan ook voor deze situatie gekozen.

De kinderbijslag misschien, waarom zou een tweede kind immers meer moeten krijgen dan één kindje? Ik vind dat elk kind evenveel zou moeten krijgen. Ook de wetgeving rond inkomensgerelateerde tarieven zou ik willen veranderd zien. Nu betaal ik veel geld voor de crèche, terwijl mijn inkomen ondertussen gedaald is. Maar ik vind dat dit voor iedereen moet gelden, niet alleen voor alleenstaanden.

De overheid kan misschien ook inzetten op het creëren van een meer open en brede maatschappij, waar lesbische koppels, stiefmoeders en kinderen van alleenstaanden niet anders zullen bekeken worden.

2.Mentaliteit binnen samenleving

Er zijn veel mensen die mij zeggen: "Gaat dat dan?". Maar veel mensen doen toch hetzelfde, zonder dat ze ervoor gekozen hebben? Iedereen gaat uit van het klassieke gezin, ik ben ook met dat idee

opgevoed dat een tweoudergezin het ideaal is, maar we leven niet meer in zo'n maatschappij.

Welke veranderingen in uw leven zouden enkele negatieve aspecten kunnen doen afnemen?

Een hoger loon. Meer flexibele werkuren, zeker als ze naar school zal gaan.

Hoe zie je uw/jullie toekomst?

Goed. Ik hoop dat ik haar sterk en weerbaar kan maken. 't Is een tof kindje, dus ik denk dat ik me wel zal blijven amuseren met haar. Een relatie zou ik graag willen maar denk dat dat praktisch moeilijk gaat zijn. Als je gescheiden bent zijn de kinderen vaak niet voltijds thuis, maar dat gaat bij mij nooit het geval zijn. Ik ga altijd m'n dochter op de eerste plaats zetten. Door te kiezen voor een kindje is de kans op een partner afgenomen, dat vind ik wel jammer voor mezelf en ook voor m'n dochtertje.

Sowieso kijkt men anders naar mensen die ouder zijn en alleenstaand. Het feit dat ik een kindje heb, en dus min of meer een gezin vorm, maakt mijn situatie al 'normaler' dan die van een man van vijftig die bij zijn ouders woont.

Er zijn ook veel keuzes die je alleen kan maken als je met twee bent, maar ik ben niet materialistisch. Ik heb echt gekozen voor mijn dochtertje en ik weet dat dit mij gelukkig zal maken. Als zij maar gelukkig is en naar school kan gaan en ik een job heb waar ik me redelijk in kan vinden gaan we ook een gelukkig leven hebben, dat moet niet speciaal zijn.

Inhoudstafel

Eindrapport	1 - 15
Interview 1 - Lode Vanmeenen	16-18
Interview 2 - Annemie Verbeiren	19-22
Interview 3 - Tatjana Scheck	23-26
Interview 4 - Ellen Vandewiele	27-30
Interview 5 - Andy Vermaut	31-34
Interview 6 - Els Verhaest	35-38